

Postępowanie w sytuacjach kryzysowych w Niepublicznej Szkole Podstawowej Siostr Salezjanek im. Jana Pawła II we Wrocławiu

Procedury ogólne

Szkoła jest miejscem, gdzie występują nieomal wszystkie nurtujące młodzież problemy i związane z tym zagrożenia.

Szkoła zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania zagrożeń i podejmowania stosownych działań profilaktycznych, wychowawczych.

Właściwa reakcja wychowawcy, pedagoga, dyrektora na zaistniałe sytuacje zagrożenia oraz powiadomienie w razie potrzeby stosownych instytucji mogą w istotnym stopniu zwiększyć skuteczność oddziaływań.

Do podejmowania działań interwencyjnych przez szkołę w sytuacjach kryzysowych zobowiązuje Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami.

Ogólny schemat zarządzania kryzysem w szkole

Kryzys, jako sytuacja nieodmiennie zaskakująca, mimo iż czasami przewidywana i spodziewana wymaga m.in. osobistego opanowania, adekwatnych, rzeczowych reakcji i poczucia odpowiedzialności. Ważne cechy ułatwiające skuteczne reagowanie na kryzys mogą być cechami osobniczymi lub wyuczonymi. Jednak bardzo dużo zależy od opanowanych schematów działania, które jak algorytm prowadzą „krok po kroku” wykonawcę, ułatwiając podejmowanie trudnych decyzji.

Ogólny schemat reagowania na różne zdarzenia kryzysowe:

okres□□ przed kryzysem – działania uprzedzające;

okres□□ kryzysu i bezpośrednio po kryzysie – działania interwencyjne;

później□□ – działania naprawcze.

Działania uprzedzające:

- zebranie informacji o skali zjawisk mających wpływ na powstanie kryzysu (identyfikacja potencjalnych ofiar, czynników spustowych, in.);
- poznanie dostępnej infrastruktury pomocy;
- poznanie skutecznych i dostępnych form pomocy;
- opracowanie planów kryzysowych i działań wg. algorytmów *, w tym procedur powiadamiania, ochrony i wsparcia psychicznego;
- praktyczne uzgodnienie form i zasad współpracy z potencjalnymi partnerami – uzgodnienie planów kryzysowych z poszczególnymi służbami (policją, strażą pożarną, wydziałem zarządzania kryzysowego, Centrum Interwencji Kryzysowej (CIK), in.);
- wyznaczenie członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- ustalenie lokalizacji zbierania się SZK;
- rozpoznanie potrzeb szkoleniowych kadry;
- przeszkolenie i ćwiczenia w zakresie stosowania procedur, działań wynikających z planów kryzysowych;
- wizualizowanie procedur, planów, inne formy promocji – druk plakatów, ulotek, skryptów;
- przygotowanie zarządzających szkołą oraz SZK do działań w kryzysie;
- “oswajanie” z psychologicznymi konsekwencjami narażenia na stres pourazowy, przekazywanie sugestii co do roli wzajemnej pomocy, pomocy specjalistycznej, ryzyka zachowań, reakcji destrukcyjnych.

Działania interwencyjne:

- ochrona, kierowanie, łączenie;
- działania formalne - powiadamianie organów nadrzędnych;
- zebranie Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- gromadzenie informacji o zdarzeniu, wstępna diagnoza;
- koordynowanie napływających informacji;
- inwentaryzacja problemów;
- szacowanie priorytetów, nadawanie rangi: umiarkowanie ważne / bardzo ważne / ekstremalnie ważne;
- ocena potrzeb;
- informowanie;
- koordynowanie i właściwe wykorzystanie zasobów ludzkich, oferowanej pomocy;
- doraźna pomoc psychologiczna.

Działania naprawcze:

- koordynacja współpracy z innymi zaangażowanymi w działania instytucjami;
- ocena potrzeb – ustalenie w jaki sposób zdarzenie wpłynęło na stan psychiczny ludzi (uczniowie, personel, rodzice) i funkcjonowanie szkoły;
- opracowanie programów poradnictwa kryzysowego adresowanego do poszczególnych grup –w tym uczniów i rodziców;
- koordynacja pracy osób zaangażowanych w pomaganie poszkodowanym, w tym:
 - rozdzielanie zadań,
 - monitorowanie stresu,
 - budowanie powiązań,
 - gromadzenie i udostępnianie materiałów,
 - stałe gromadzenie informacji zwrotnych o efektywności działań;
- kierowanie do specjalistów.

Realizatorzy działań kryzysowych

Realizacja wszelkich działań kryzysowych dotyczy bezpośrednio zaangażowanych w kryzys placówek, jak i instytucji nadzorujących, interweniujących i wspierających. Nawet najlepiej przygotowana szkoła nie poradzi sobie sama ze zdarzeniami o szczególnie ostrym, dramatycznym przebiegu. W niektórych jednak sytuacjach posiłkowanie się zewnętrznymi zasobami nie jest konieczne, a sukces zależy od sprawności zasobów wewnątrzszkolnych.

Poniżej przedstawiamy próbę uporządkowania zasobów:

1. Szkoła (obszar działań wewnątrzszkolnych):

- powołanie Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- opracowanie lub adaptacja znanych procedur na wypadek konkretnych zdarzeń;
- omówienie poszczególnych procedur w ramach innych zespołów szkolnych, np. wychowawczego;
- podejmowanie działań interwencyjnych przez wychowawców, nauczycieli, pedagogów, psychologów – niezwłoczne reagowanie na krytyczne zdarzenia wychowawcze;

- zwracanie się po pomoc i interwencję do instytucji wymiaru sprawiedliwości, wojska, OC, policji, straży miejskiej, straży pożarnej, pogotowia ratunkowego (wg kompetencji służb);
- podejmowanie współpracy z placówkami wsparcia ogólnego i specjalistycznego;
- organizowanie szkolnych form pomocy i wsparcia (np. udzielanie konsultacji pedagogicznych, zajęć socjoterapeutycznych, in.);

2. Placówki wsparcia ogólnego (Wydział Edukacji UM, Kuratorium Oświaty, PPP, Rzecznik Praw Dziecka, in.):

- wsparcie w działaniach kryzysowych wg kompetencji;
- nadzór merytoryczny;
- badanie, monitorowanie skuteczności;
- edukacja;
- organizowanie treningów;
- koordynowanie wsparcia specjalistycznego.

3. Placówki wsparcia specjalistycznego (placówki pomocy społecznej, ZOZ-y, lecznictwo uzależnień, placówki socjoterapeutyczne, terapeutyczne, resocjalizacyjne):

- wsparcie w rozwiązywaniu konkretnych problemów wychowawczych, sytuacji kryzysowych, podejmowanie działań prewencyjnych i badań przesiewowych na różnych etapach działania.

Przykładowy zakres obowiązków pracowników szkoły, na wypadek krytycznych zdarzeń szkolnych

Skuteczność działania w kryzysie zależy jest od klarownego podziału obowiązków między pracownikami szkoły. W dobrym zespole każdy musi wiedzieć co ma robić, jakie są wobec niego oczekiwania, czego może oczekiwać od innych.

1. Pielęgniarka, lekarz (jeśli są dostępni):

- udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej;
- zgłaszanie potrzeb pomocy medycznej (wg. oceny zagrożenia życia, zdrowia);
- aranżowanie osób towarzyszących uczniom odwiezionym do szpitali;
- udzielanie uczniom informacji o ew. konsekwencjach dla zdrowia, jakie niesie ze sobą incydent;
- przekazanie lekarzom kluczowych informacji o sytuacji, poszkodowanych.

2. Wychowawca, inni nauczyciele:

- powiadomienie uczniów w klasie i podjęcie tematu w dyskusji (jeśli jest to właściwe);
- niezwłoczne zidentyfikowanie uczniów potrzebujących porady, pomocy i zawiadomienie o tym psychologa, pedagoga lub specjalistę wspierającego szkołę;
- eskortowanie uczniów szczególnie pobudzonych, roztrzęsionych do miejsca udzielania pomocy;
- monitorowanie stanu uczniów w okresie późniejszym;
- towarzyszenie uczniom rannym, chorym;
- angażowanie zespołu klasowego w konstruktywne lub pożądane formy aktywności (w zależności od rodzaju zdarzenia);

- zmniejszanie dolegliwości skutków (w okresie po zdarzeniu).

3. Pedagog, psycholog:

- koordynowanie działań związanych z pomocą psychologiczną, w tym zgłaszanie zapotrzebowania wsparcia w tym zakresie;
- stałe udzielanie informacji – informacja jest podstawową formą pomocy w sytuacji krytycznej;
- pozostawanie w stałym kontakcie z wychowawcami;
- prowadzenie ewidencji uczniów, którym należy udzielać pomocy;
- informowanie rodziców / opiekunów prawnych o konieczności udzielania pomocy i zachęcanie do kontynuowania stosownych form pomocy poza szkołą;
- pomoc rodzicom w zrozumieniu podstawowych, typowych reakcji ich dzieci na zdarzenie kryzysowe;
- pomoc pracownikom szkoły w radzeniu sobie z własnymi reakcjami na zdarzenie kryzysowe.

4. Sekretariat szkoły:

- zawiadamianie członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego o miejscach, terminach spotkań;
- kierowanie służb interweniujących do miejsca incydentu, udzielanie informacji o topografii budynku, specyficznych cechach sytuacji;
- kierowanie wszelkich telefonów, zapytań od mediów do osoby / instytucji wyznaczonej do kontaktów z mediami.

Działania interwencyjne – narzędzie dla kadry zarządzającej szkołą na wypadek różnych krytycznych zdarzeń w szkole.

Jej celem jest uporządkowanie działań i sprawdzenie, czy wszystkie niezbędne czynności zostały wykonane: sprawdź, co już zrobiłeś, co Cię jeszcze czeka. Warto wcześniej zapamiętać najważniejsze czynności do wykonania.

1. OSZACOWANIE ZDARZEŃ

- a) ustalenie i potwierdzenie rodzaju zdarzenia;
- b) pozyskanie kluczowych informacji (co się stało, kto był zaangażowany, kto był świadkiem, jak zdarzenie się zaczęło).

2. WEZWANIE POMOCY

- a) w uzasadnionych sytuacjach – zadzwonić na Policję (997, 112), straż pożarną (998, 112), pogotowie ratunkowe (999, 112), Straż Miejską (986, 112);
- b) rozpocząć realizację szkolnych procedur: ewakuacji przeciwpożarowej, bombowej, inne (w zależności od zdarzenia);
- c) wezwanie Szkolnego Zespołu Kryzysowego;
- d) w uzasadnionych sytuacjach – wezwanie placówki wsparcia (np. PPP, Centrum Interwencji Kryzysowej).

3. CHRONIENIE, ZAWIADAMIANIE

- a) zawiadamianie przez ogłoszenie (lub w inny dostępny sposób) personel szkoły;
- b) chronienie (odizolowanie) wszystkich, którzy byli narażeni na niebezpieczeństwo;
- c) podejmowanie działania zapobiegającego dezinformacji, chaosowi.

4. ZABEZPIECZENIE BUDYNKU, TERENU I KIEROWANIE (w zależności od rodzaju zdarzenia)

- a) upewnienie się, że wszyscy pozostali uczniowie (personel) są bezpieczni;
- b) zarządzenie zamknięcie drzwi wejściowych;

- c) zamknięcie drzwi wewnętrzne tam, gdzie to możliwe;
- d) stały kontakt z personelem szkoły, aby monitorować sytuację;
- e) łagodne kierowanie uczestnikami zdarzeń.

5. OCZEKIWANIE NA SŁUŻBY INTERWENIUJĄCE

- a) na bieżąco zawiadamianie policji / straży pożarnej o przebiegu zdarzeń/, monitorowanie o zmianach;
- b) zbieranie świadków, poszkodowanych w zdarzeniu, jeśli to możliwe;
- c) zbieranie kluczowych informacji niezbędne do dalszych działań.

6. USTABILIZOWANIE ELEMENTÓW SKŁADAJĄCYCH SIĘ NA SYTUACJĘ, KIEROWANIE SIĘ BEZPIECZEŃSTWEM

- a) zapewnienie udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej rannym (zapewniając bezpieczeństwo uczestnikom);
- b) sprawdzenie obecność uczniów i personelu;
- c) zawiadomienie rodziców / opiekunów prawnych uczniów;
- d) zabezpieczenie miejsc zdarzeń, ślady.

7. WSPÓLPRACOWANIE Z POLICJĄ LUB ODPOWIEDNIMI SŁUŻBAMI W ROZWIĄZANIU PROBLEMU

- a) pozostawanie w miejscu zarządzania, wspieranie służby interweniującej;
- b) dostarczanie informacji, w tym specyficznych, dotyczących zdarzenia, szkoły;
- c) kierowanie współpracą personelu ze służbami.

8. ZAWIADAMIANIE, GDY SYTUACJA ZOSTANIE USTABILIZOWANA

- a) powiadamianie rodziców / opiekunów prawnych uczniów;
- b) współpracowanie z służbami w działaniach po zdarzeniu;
- c) powiadamianie, uspokajanie personelu.

9. INICJOWANIE DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH

- a) powiadamianie organu nadzoru;
- b) zrobienie odprawy personelu;
- c) poproszenie o pomoc instytucje wsparcia specjalistycznego (np. PPP, Centrum Interwencji Kryzysowej)
- d) zaplanowanie wznowienia rutynowych działań szkoły, tzw. plan „dnia następnego”.

Procedury szczegółowe

Sposób reagowania – zamach samobójczy ucznia

Działania uprzedzające (przykładowo)

1. omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej;
2. upowszechnienie procedur przewidywania zamachów samobójczych (np. list sprawdzających);
3. monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji;
5. dokonywanie (cyklicznie) badań przesiewowych pod kątem , np.: depresji, niedawnych doświadczeń urazowych (np. przemocy, nadużyć, gwałtu), przeżywanej żałoby.

Działania interwencyjne

1. ustalenie i potwierdzenie rodzaju zdarzenia(nauczyciel, wychowawca);
2. nie pozostawianie ucznia samego(nauczyciel, wychowawca);
3. usunięcie wszystkiego, co może ułatwić realizację zamiaru(nauczyciel, wychowawca);

4. bez rozgłosu przeprowadzenie ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce(przekazanie w ręce pedagoga, psychologa szkolnego);
5. zawiadomienie Dyrekcji Szkoły – Dyrekcja zawiadamia Wydział Edukacji UM, organ prowadzący;
6. zebranie wstępnych informacji o okolicznościach zdarzenia(wychowawca, pedagog, psycholog szkolny);
7. wezwanie pomocy (pogotowie, policję, straż), jeśli potrzeba(pedagog, psycholog szkolny, dyrektor);
8. zadbanie, żeby interwencja służb przebiegła dyskretnie(dyrektor);
9. dokonanie szybkiej oceny dalszych zagrożeń(dyrekcja), np. wg klucza:
 - zawiadomienie wychowawcy i członków Szkolnego Zespołu Kryzysowego, poinformowanie o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka);
 - powiadomienie rodziców / opiekunów prawnych;
 - dokonanie wyboru priorytetów działania uzależniając działania od oceny sytuacji;
 - ustalenie strategii odpowiedniej do uzgodnionych priorytetów;
 - chronienie ucznia oraz innych osób przed zbędnymi czynnikami traumatyzującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.)

RYZIKO UMIARKOWANE

NP. UCZEŃ MÓWI O SAMOBÓJSTWIE, NIE MÓWI JAK TO ZROBI, NIE BYŁO WCZESNIEJSZYCH PRÓB

DUŻE RYZYKO

NP. WYSTĄPIŁY CZYNNIKI PRZEDWYPADKOWE, UCZEŃ MÓWI JAK TO ZROBI, BYŁY WCZESNIEJSZE PROBY

EKSTREMALNE RYZYKO

NP. WYSTĄPIŁY WSKAŹNIKI PRZEDWYPADKOWE*, UCZEŃ DOKONAŁ SAMOOKALECZENIA, PODJĄŁ INNE DZIAŁANIA ZAGRAŻAJĄCE ZDROWIU/ŻYCIU

Działania naprawcze

1. dokonanie diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi (wychowawca, pedagog, psycholog szkolny);
2. skonsultowanie dalszej strategii z PPP, CIK (Centrum Informacji Kryzysowej) lub placówką opieki zdrowotnej (wychowawca, pedagog, psycholog szkolny);
3. podejmowanie próby zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi(wychowawca, pedagog, psycholog szkolny)

Lista sprawdzająca – zamiar samobójczy ucznia

Lp. Czynniki wysokiego ryzyka TAK NIE

1. Czy uczeń mówi lub w inny sposób wyraża beznadziejność, bezradność?
2. Czy bezpośrednio lub pośrednio mówi o samobójstwie?
3. Czy w ostatnim czasie pozbywał się osobistych przedmiotów – przedtem dla niego ważnych?
4. Czy ostatnio zaczął izolować się, wycofywać z kontaktów, także z bliskimi kolegami?

5. Czy zaniechał zajęć, zabaw, dyscyplin sportu dotąd sprawiających mu przyjemność?
 6. Czy napisał testament, list pożegnalny?
 7. Czy używa wyrażeń, które wskazują na jakiś moment w czasie, który wiąże się z końcem, zaprzestaniem, odejściem, inną sytuacją?
 8. Czy przeszedł niedawno zdecydowaną zmianę charakteru, nastroju, zachowania?
 9. Czy ostatnio zmienił swoje nawyki, np. przestał dbać o wygląd?
 10. Czy ma problemy z jedzeniem, spaniem nieuzasadnione organicznie?
 11. Czy podejmował wcześniej próby samobójcze?
 12. Czy podejmuje jakieś szczególnie ryzykowne zachowania?
 13. Czy doświadczył niedawno straty, traumy?
 14. Czy daje wyraz swemu zainteresowaniu tematyką śmierci, umierania, życia po śmierci?
 15. Czy fascynuje się postaciami kultury, innymi znanymi osobami, które zginęły samobójczo?
 16. Czy spożywa alkohol, czy używa narkotyków?
- Odpowiedź twierdząca na więcej niż jedno pytanie wskazuje na poważne ryzyko samobójstwa.

Lista sprawdzająca – ryzyko ponownej próby samobójczej

Nawet najmniej groźna próba samobójcza wymaga wnikliwej analizy. Powinniśmy ocenić zarówno stan psychiczny, jak i somatyczny tej osoby. Dlatego niezmiernie ważne jest, aby w jej pobliżu był lekarz i psycholog. Należy bardzo dokładnie przeanalizować całą sytuację i rozważyć ryzyko ponowienia takiej próby. Należy pamiętać, że czasami poprawa nastroju jest związana ze spadkiem napięcia, ulgą po próbie samobójczej i nie należy traktować go jako wyraz pogodzenia się z życiem. Do diagnozy takiego stanu przydatne mogą być kolejne pytania ujęte w kwestionariuszu, wymienione poniżej:

W jakich okolicznościach dokonał(a) próby samobójczej?

Jakie są przyczyny bezpośrednie i pośrednie samobójstwa?

Czy to jest pierwsza próba samobójcza? Jeśli nie, to jak wyglądały poprzednie?

Co się działo w ostatnim tygodniu przed próbą samobójstwa?

Co się działo w ostatnim dniu, godzinach przed próbą samobójstwa?

Jak się czuł(a) po odzyskaniu przytomności?

Czy w rodzinie były śmierci samobójcze? Jeśli tak, to kto i kiedy?

Czy w chwili próby samobójczej był(a) pod wpływem środków zmieniających nastrój?

Czy było wcześniej leczenie psychiatryczne? Jeśli tak, to kiedy i z jakim rozpoznaniem?

Czy z obecnej perspektywy ponowił(a) by próbę samobójczą?

Czy w ostatnim okresie życia utracił(a) kogoś bliskiego?

Jakich strat doznał(a) w swoim życiu? Jak one wpłynęły na historię życia?

Dzięki informacjom zebranych od ucznia możemy ocenić rodzaj myśli samobójczych i ich nasilenie; rodzaj zachowania samobójczego oraz możliwości jego powtarzania; system wartości danej osoby i zasoby osobiste oraz bardzo ważne dla dalszej pracy nastawienie do udzielającego pomocy.

Sposób reagowania – alkohol, środki odurzające

Działania uprzedzające (przykładowe)

1. sporządzenie listy symptomów używania, nadużywania, środków odurzających, spożywania alkoholu – zaproszenie specjalistów w tej dziedzinie, omówcie skutecznych metod reagowania;
2. korzystanie z licznych programów edukacyjno-wychowawczych, profilaktycznych - zajęcia na terenie szkoły, udostępnianie scenariuszy wychowawcom;
3. sprawdzenie w praktyce, jak skutecznie wezwać pogotowie ratunkowe w sytuacji zagrożenia zdrowia / życia
4. opracowanie listy teleadresowej lokalnych organizacji, placówek zajmujących się udzielaniem pomocy dzieciom i młodzieży używającej środków odurzających, spożywania alkoholu, rodzinom, bliskim;
5. dokonywanie (cyklicznie) badań przesiewowych pod kątem używania środków odurzających, alkoholu.

Działania interwencyjne:

1. Postępowanie nauczyciela, który podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu lub narkotyków:

- powiadomienie o swoich przypuszczeniach wychowawcy klasy,
- odizolowanie ucznia od reszty klasy, ale nie pozostawienie go samego,
- stworzenie warunków, w których nie będzie zagrożone jego życie lub zdrowie,
- zawiadomienie o fakcie dyrekcję szkoły, pedagoga szkolnego,

Dyrektor lub pedagog szkolny:

- powiadomienie rodziców/opiekunów, których zobowiązuje się do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły,
- wezwanie lekarza w celu stwierdzenia stanu zdrowia (w razie konieczności),
- powiadomienie policji – ze specjalistą do spraw nieletnich uzgadnianie sposobu załatwienia sprawy

W przypadku:

a. odmowy ze strony rodziców/opiekunów, o pozostaniu ucznia w szkole, czy też przewiezienia go do placówki służby zdrowia, bądź też do przekazania go do dyspozycji funkcjonariuszom policji, decyzję podejmuje lekarz w porozumieniu z dyrektorem szkoły po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia,

b. ucznia będącego pod wpływem alkoholu, jeżeli rodzice odmawiają przybycia, a uczeń jest agresywny wobec kolegów, nauczycieli, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych, szkoła wzywa policję,

c. spożywania przez ucznia, który ukończył 17 lat, alkoholu na terenie szkoły stanowi wykroczenie, należy powiadomić policję.

2. Postępowanie nauczyciela, który znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk:

- zachowanie ostrożność, zabezpieczenie substancji przed dostępem do niej osób niepowołanych lub zniszczeniem do czasu przyjazdu policji,
- próba ustalenia do kogo należy znaleziona substancja,
- powiadomienie dyrekcji szkoły i pedagoga szkolnego

Dyrektor lub pedagog szkolny:

- wezwanie policji
- przekazanie policji zarówno substancji, jak i informacji dotyczących zdarzenia (np. notatka).

3. Postępowanie nauczyciel, który podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk:

- żądanie (w obecności innego nauczyciela, dyrektora, pedagoga), aby uczeń pokazał zawartość torby szkolnej, kieszeni i innych przedmiotów

!!! Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania
– jest to czynność zastrzeżona dla policji.

- powiadomienie dyrekcji szkoły/pedagoga,

Dyrektor/pedagog:

- powiadomienie rodziców/opiekunów ucznia i wezwanie ich do natychmiastowego stawiennictwa,

- w przypadku, gdy uczeń na prośbę nauczyciela, dyrektora, pedagoga szkolnego nie chce przekazać substancji, ani pokazać zawartości teczki, wezwanie policji,

- każdorazowo powiadomienie policji, sporządzenie notatki

Działania naprawcze:

1. skorzystanie z konsultacji pedagoga szkolnego / psychologa lub specjalistów z PPP itp./

–omówienie problemów i skonstruowanie strategii dalszego działania (interwencji i rozwiązania problemu) wspólnie(pedagog, psycholog szkolny, wychowawca);

2. udzielenie wsparcia rodzicom, poinformowanie, na co powinni zwracać baczną uwagę, nakłaniając jednocześnie do korzystania z pomocy wyspecjalizowanych placówek ;

3. jeżeli incydenty będą się powtarzać: zawiadomienie sądu rodzinnego lub policji;

4. podejmowanie na godzinie wychowawczej (skorzystanie z istniejących programów profilaktycznych lub wyspecjalizowanych placówek) tematów dotyczących spożywania alkoholu, używania środków odurzających

Sposób reagowania – cyberprzemoc

Działania uprzedzające (przykładowe)

1. korzystanie z licznych programów edukacyjno-wychowawczych, profilaktycznych(zasady korzystania i zagrożenia płynące z użytkowania różnych technologii komunikacyjnych) - zajęcia na terenie szkoły, udostępnianie scenariuszy wychowawcom;

2. opracowanie listy teleadresowej organizacji, placówek zajmujących się udzielaniem pomocy dzieciom i młodzieży

3. udział w ogólnopolskich akcjach przeciwdziałających cyberprzemocy

Działania interwencyjne:

Postępowanie nauczyciela/wychowawcy:

- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły/pedagoga,

Postępowanie pedagoga/dyrektora/wychowawcy/nauczyciela informatyki

-ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków

-zabezpieczenie dowodów(zanotowanie daty i czasu otrzymania materiału, treści wiadomości oraz jeśli jest to możliwe, danych nadawcy: nazwa użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp. Lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści

-identyfikacja sprawcy

Co może pomóc w identyfikacji sprawcy?

1. Świadcowie – inni uczniowie odwiedzający „obraźliwe” strony mogą posiadać informacje na temat ich autora, mogą też zidentyfikować numer telefonu komórkowego sprawcy, jeśli nie jest on zastrzeżony.

2. Kontakt z dostawcą usługi internetowej – może on nie tylko zablokować konto agresora lub usunąć szkodliwe treści, ale także podać dane sprawcy cyberprzemocy.

Dane takie nie mogą być jednak udostępniane osobom prywatnym. Aby je pozyskać, konieczny jest kontakt z policją.

3. Kontakt z operatorem sieci komórkowej w przypadku, gdy numer telefonu sprawcy jest zastrzeżony – może on podjąć kroki w kierunku ustalenia sprawcy, jeśli otrzyma dane o dacie i godzinie rozmowy. Również w tym przypadku, operator może udostępnić te dane tylko policji.

- powiadomienie rodziców sprawcy i wezwanie ich na rozmowę
- powiadomienie policji/sądu rodzinnego

Wiele przypadków cyberprzemocy nie wymaga powiadamiania sądu rodzinnego czy policji i powinno być rozwiązywane przy użyciu dostępnych szkole środków wychowawczych. Istnieją jednak sytuacje, gdy konieczne staje się zgłoszenie sprawy do sądu rodzinnego:

- jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania dyrektor szkoły powinien pisemnie powiadomić o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.
- podobnie, w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje regulaminowe wobec ucznia, spotkania z pedagogiem, itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów, dyrektor powinien zwrócić się do sądu rodzinnego z zawiadomieniem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- w przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa, dyrektor szkoły zobowiązany jest zgłosić te fakty policji i do sądu rodzinnego.

Działania naprawcze:

(W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest znany i jest on uczniem szkoły)

pedagog szkolny /wychowawca :

1. przeprowadzenie rozmowy z uczniem-sprawcą przemocy o jego zachowaniu:

- celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
- sprawca powinien otrzymać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
- należy omówić z uczniem skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, które zostaną wobec niego zastosowane;
- sprawca powinien zostać zobowiązany do zaprzestania swojego działania

2. jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów:

należy rozmawiać z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;

- nie należy konfrontować sprawcy i ofiary cyberprzemocy.

3. omówienie z rodzicami sprawcy zachowania dziecka:

- rodzice sprawcy powinni zostać poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka;
- w miarę możliwości należy starać się pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady;
- warto wspólnie z rodzicami opracować projekt **kontraktu** dla dziecka, określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawiciela szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania przyjętych wymagań i terminy realizacji zadań zawartych w umowie.

4. objęcie sprawcy opieką psychologiczno-pedagogiczną:

- praca ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu konsekwencji swojego zachowania, w zmianie postawy i postępowania ucznia, w tym sposobu korzystania z nowych technologii.
- jeśli szkoła posiada odpowiednie warunki, pomoc psychologiczna może być udzielona sprawcy na terenie szkoły;
- w uzasadnionym przypadku można w toku interwencji zaproponować uczniowi (za zgodą rodziców) skierowanie do specjalistycznej placówki i udział w programie terapeutycznym.

5. objęcie pomocą ofiary cyberprzemocy

- udzielenie wsparcia psychicznego

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:

- zapewnij go, że dobrze zrobił mówiąc Ci o tym, co się stało.
- powiedź, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.
- powiedź mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.
- zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.
- bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.
- udziel porady, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania.

Poradz uczniowi, aby:

- nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony, itp.
- nie kasował dowodów: e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów i przedstawił je Tobie lub innej osobie dorosłej.
- zastanowił się nad zmianą swoich danych kontaktowych w komunikatorach, zmianą adresu e-mail, numeru telefonu komórkowego, itp.
- jeśli korzysta z komunikatora, to ustawił go tak, żeby nikt spoza listy kontaktów nie mógł się z nim kontaktować.

6. ochrona świadków zgłaszających zdarzenie

- udzielenie wsparcia psychicznego

Jak zachować się wobec świadka zgłaszającego cyberprzemoc:

- powiedź, że dobrze zrobił zgłaszając fakt przemocy.
- powiedź, że wymagało to od niego wiele odwagi.
- zapewnij o swojej dyskrecji.
- nie ujawniaj jego danych, jeśli nie jest to konieczne (np. gdy sprawa została zgłoszona na policję).
- pod żadnym pozorem nie konfrontuj go ze sprawcą.
- zadbaj o jego bezpieczeństwo nie upubliczniając jego udziału w sprawie

Sposób reagowania – inne czyny karalne (np. pobicia, kradzieże, niszczenie lub uszkodzenie mienia)

Działania uprzedzające (przykładowe)

1. organizowanie spotkań tematycznych dla młodzieży z udziałem policjantów m.in. na temat odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne, prawnych aspektów

2. dokonywanie (cyklicznie) badań dotyczących bezpieczeństwa na terenie szkoły

3. organizowanie spotkań pedagogów szkolnych, nauczycieli, dyrekcji z zaproszonymi specjalistami ds. nieletnich i patologii, podejmujące tematykę zagrożeń przestępczością oraz demoralizacją dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym
4. wspólny – szkoły i policji – udział w lokalnych programach profilaktycznych związanych z zapobieganiem demoralizacji i przestępczości nieletnich

Działania interwencyjne:

1. Postępowanie nauczyciela/wychowawcy:

- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły/pedagoga,
- ustalenie okoliczności czynu, sprawcy, ewentualnych świadków wydarzenia,
- przekazanie sprawy dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę, **dyrektor/pedagog**
- powiadomienie rodziców ucznia,
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów z niego pochodzących i przekazanie policji.

2. Postępowanie nauczyciela/wychowawcy będącego na miejscu zdarzenia wobec ofiary czynu karalnego:

- udzielenie pierwszej pomocy (pomoc przedmedyczna) lub wezwanie lekarza, karetki pogotowia,
- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły/pedagoga,

Dyrektor/pedagog

- powiadomienie rodziców/opiekunów ucznia,
- wezwanie policji jeżeli sprawa tego wymaga.

Działania naprawcze:

1. skorzystanie z konsultacji pedagoga szkolnego / psychologa lub specjalistów z PPP itp./
 - omówienie problemów i skonstruowanie strategii dalszego działania (interwencji i rozwiązania problemu) wspólnie (pedagog, psycholog szkolny, wychowawca);
2. przeprowadzenie rozmowy wychowawczej ze sprawcą w obecności rodziców, prawnych opiekunów
3. udzielenie ofierze wsparcia psychologicznego
4. udzielenie wsparcia rodzicom sprawcy, ofiary, poinformowanie, na co powinni zwracać baczną uwagę, nakłaniając jednocześnie do korzystania z pomocy wyspecjalizowanych placówek;
5. jeżeli incydenty będą się powtarzać: zawiadomienie sądu rodzinnego lub policji;
6. podejmowanie tematów dotyczących m.in. agresji, rozwiązywania konfliktów, asertywności

Sposób reagowania: niedozwolone przedmioty (np. scyzoryki, noże, szpikulce, żyłетки, lasery, petardy, pałki gumowe, kasety i inne przedmioty zagrażające zdrowiu lub życiu innych)

Działania interwencyjne:

1. Postępowanie nauczyciela/wychowawcy:

- nakłonienie ucznia do oddania niebezpiecznego przedmiotu

- jeśli odmawia informuje, że ma taki obowiązek i jakie będą konsekwencje, jeśli tego nie zrobi
- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły w przypadku jeśli istnieje ryzyko, że użycie zabronionego przedmiotu może stanowić zagrożenie dla czyjegoś życia lub zdrowia
- zadbanie o bezpieczeństwo pozostałych uczniów poprzez odizolowanie ich i kolegę posiadającego groźny przedmiot, czyli wypuszczenie ich z klasy i oddanie pod opiekę innego nauczyciela, nie odwrotnie,
- przekazanie sprawcy dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę,
dyrektor/pedagog
- powiadomienie rodziców ucznia,
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała) lub sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów z niego pochodzących i przekazanie policji.

2. Postępowanie nauczyciela/wychowawcy będącego na miejscu zdarzenia wobec ofiary czynu karalnego:

- udzielenie pierwszej pomocy (pomoc przedmedyczna) lub wezwanie lekarza, karetki pogotowia, jeśli taka będzie konieczna,
- niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły/pedagoga,

Dyrektor/pedagog

- powiadomienie rodziców/opiekunów ucznia,
- wezwanie policji jeżeli sprawa tego wymaga.

Działania naprawcze:

1. skorzystanie z konsultacji pedagoga szkolnego / psychologa lub specjalistów z PPP itp./

–omówienie problemów i skonstruowanie strategii dalszego działania (interwencji i rozwiązania problemu) wspólnie(pedagog, psycholog szkolny, wychowawca);

2. przeprowadzenie rozmowy wychowawczej ze sprawcą w obecności rodziców, prawnych opiekunów

3. udzielenie ofierze wsparcia psychologicznego

4. udzielenie wsparcia rodzicom sprawcy, ofiary, poinformowanie, na co powinni zwracać baczną uwagę, nakłaniając jednocześnie do korzystania z pomocy wyspecjalizowanych placówek;

5. jeżeli incydenty będą się powtarzać: zawiadomienie sądu rodzinnego lub policji;

6. podejmowanie tematów dotyczących m.in. agresji, rozwiązywania konfliktów, asertywności.

Sposób reagowania: incydent bombowy

Efektywność wszelkich działań ukierunkowanych na przeciwdziałanie aktom terroryzmu jest pochodną skuteczności służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo kraju i gotowości społeczeństwa do wspierania tych działań oraz wzajemnego zaufania i odpowiedzialności za wspólne dobro.

Symptomy wystąpienia zagrożenia

Podstawową cechą terroryzmu jest to, iż nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne.

Zainteresowania i uwagi wymagają:

- rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób;
 - pozostawione bez opieki przedmioty, typu: teczki, paczki, pakunki itp.;
 - osoby wyglądające na obcokrajowców;
 - osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku;
 - samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach
- Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.
- O swoich spostrzeżeniach poinformuj: służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo obiektu, Straż Miejską lub Policję.

Kilka rad przygotowanych przez ekspertów z Biura Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji:

1. Zawczasu pomyśl, którędy można się ewakuować w pośpiechu z budynku. Zapamiętaj, gdzie znajdują się klatki schodowe i wyjścia ewakuacyjne.
2. Zwróć uwagę na ciężkie lub łatwo tłukące się przedmioty, które mogą być przesunięte, rzucone lub zniszczone podczas wybuchu. Zapamiętaj elementy z najbliższego otoczenia.
3. Należy również pamiętać o tym, aby nie przyjmować od obcych osób żadnych pakunków oraz nie pozostawiać bagażu bez opieki.
4. Jeżeli jesteś osobą, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, powinieneś ten fakt zgłosić służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo w danym miejscu, dyrekcji szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.
5. Zawiadamiając Policję należy podać następujące informacje: rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot); treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego; numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia; adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej; opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
6. Wskazane jest uzyskanie od Policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego:

1. Do czasu przybycia Policji akcją kieruje administrator obiektu, terenu lub osoba odpowiedzialna za jego bezpieczeństwo.
2. Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze, takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
3. Po przybyciu Policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
5. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
6. Pomieszczenia ogólnodostępne (korytarze, klatki schodowe, windy, toalety, piwnice, strychy) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i

przeszukują osoby wyznaczone lub służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.

7. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić administratora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.

8. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.

9. Po ogłoszeniu ewakuacji w miejscu twojej pracy, należy je opuścić, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.).

10. Identyfikacja i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne Policji.

Jak należy zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:

1. Podczas działań, związanych z neutralizacją „bomby”, zastosuj się do poleceń Policji.

2. Ciekawość może być niebezpieczna – jak najszybciej oddal się z miejsca zagrożonego wybuchem.

3. Po drodze informuj o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę.

4. Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji niezwłocznie udaj się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami administratora budynku lub wskazaniami upoważnionych osób.

Kontakt z mediami w sytuacji kryzysowej

Nie warto polegać na przeświadczeniu, że przedstawiciele mediów nie dowiedzą się o sytuacji kryzysowej. Zamiast lakonicznych stwierdzeń w stylu „bez komentarza”, „proszę nie teraz” itp. należy przygotować się, że media będą obecne na terenie szkoły lub w jej pobliżu w trakcie lub tuż po ustąpieniu sytuacji kryzysowej. Dyrektor szkoły i jej personel powinni być przygotowani na różnorodne warianty udzielania informacji o zdarzeniu. Należy pamiętać, że przekaz medialny kształtuje wyobrażenie o rodzaju i rozmiarze kryzysu w daleko większym stopniu niż byśmy chcieli. Lepiej więc kontrolować przepływ informacji, niż narażać wizerunek szkoły na historyczne plotki i sensacje. Poza tym media oprócz funkcji czysto komunikacyjnej i opiniotwórczej często pełnią rolę informacyjną wobec rodzin w sytuacjach traum masowych jak katastrofy itp.

Przydatne wskazówki dla dyrektora szkoły lub osoby wyznaczonej do koordynacji działań kryzysowych:

- nawiąż współpracę z przedstawicielami mediów zanim nastąpi kryzys, dzięki temu prawdopodobieństwo, że zrozumiecie swoje potrzeby podczas zdarzenia kryzysowego, będzie większe,

- współpracuj z Wydziałem Edukacji, Organem Prowadzącym i Szkolnym Zespołem Kryzysowym w przygotowywaniu oficjalnych komunikatów dla mediów;

- wyznacz osobę spośród personelu szkoły lub zespołu kryzysowego, odpowiedzialną za kontakt z dziennikarzami;

- zadbaj o to, aby wyłącznie osoba wyznaczona miała możliwość przekazywania informacji do mediów;

- wyznacz miejsce, z którego będą udzielane informacje podczas kryzysu;

- zwróć uwagę, aby dziennikarze otrzymywali informacje od wyznaczonego personelu i nie „werbowali” rozmówców spośród uczniów.

Na zapytania ze strony mediów należy odpowiadać natychmiast, przekazując jedynie pewne i sprawdzone informacje, unikając domysłów na temat prawdopodobnych przyczyn sytuacji kryzysowej lub ofiar. Warto zwołać konferencję prasową, kiedy okaże się, że można podać jakieś pewne informacje. Na konferencji powinno się jak najbardziej wyczerpująco odpowiadać na pytania. O ile to możliwe, dyrektor szkoły powinien przewodniczyć konferencji prasowej. Złe wrażenie wywołuje nieobecność na konferencji kogokolwiek z kadry zarządzającej szkoły. Należy zawsze dokładnie przemyśleć wybór mówcy występującego podczas konferencji, ponieważ jego kompetencje merytoryczne i komunikacyjne silnie wpłyną na ogólne wrażenie u odbiorców. Oczekujących dziennikarzy warto, szczególnie w niesprzyjających warunkach pogodowych, ugościć w wydzielonych pomieszczeniach, warto też zadbać dla nich o dostęp do niezbędnych urządzeń.

System interwencji wychowawczych

Etap pierwszy – w momencie pojawienia się problemu z zachowaniem ucznia (przestrzeganiem obowiązujących norm społecznych) przeprowadzana jest osobista rozmowa wychowawcy lub nauczyciela dotycząca zaistniałej sytuacji. Nauczyciel jasno i wyraźnie informuje o tym, co widzi, czego oczekuje i wyraża sprzeciw wobec niepożądanego zachowania, jeżeli zachodzi potrzeba, pokazuje, jak należy naprawić zło.

Etap drugi – udzielenie uczniowi informacji o możliwości wpisania uwagi do e-dziennika oraz o powiadomieniu rodziców czy też obniżeniu oceny zachowania w sytuacji, kiedy jego zachowanie nie ulegnie zmianie.

Na spotkaniu sygnalizowany jest problem dotyczący niewłaściwego zachowania dziecka. Wspólnie z rodzicami (prawnymi opiekunami) podejmuje się kroki mające wpływ na zmianę postępowania dziecka. Rodzice (prawni opiekunowie) otrzymują poradę, wsparcie oraz wytyczne dotyczące korekty systemu wychowawczego.

Etap trzeci – brak poprawy zachowania, dalsze negatywne uwagi wpisywane do e-dziennika – wychowawca w porozumieniu z pedagogiem szkolnym/psychologiem wprowadza indywidualny zeszyt obserwacji zachowania ucznia na poszczególnych zajęciach dydaktycznych, zajęciach pozalekcyjnych, przerwach międzylekcyjnych – na okres czterech tygodni.

Opis zeszytu:

data	Lekcja/ przedmiot zajęcie pozalekcyjne przerwa międzylekcyjna	Obserwacja- w przypadku zachowań nieprawidłowych – krótki opis, w przypadku braku zastrzeżeń – „+”	Podpis nauczyciela	Podpis rodzica/pod każdym dniem

Uczeń zobowiązany jest: codziennie pokazywać prowadzony zeszyt rodzicom (prawnym opiekunom), którzy potwierdzają to swoim podpisem; raz w tygodniu dawać do wglądu zeszyt pedagogowi lub psychologowi szkolnemu w celu zaliczenia tygodnia.

Warunkiem zaliczenia jednego tygodnia jest uzyskanie pozytywnych ocen zachowania (dopuszcza się pięć negatywnych ocen zachowania w danym tygodniu).

Etap czwarty –brak poprawy w zachowaniu, brak realizacji zeszytu obserwacji, wiąże się ze zwołaniem spotkania z udziałem dyrektora, wychowawcy, pedagoga, psychologa szkolnego oraz rodziców (prawnych opiekunów). Rodzice (prawni opiekunowie) ucznia zobowiązani są do konsultacji w specjalistycznej poradni w celu ustalenia dalszych form pomocy.

Etap piąty – w dalszym ciągu brak poprawy zachowania:

Postępowanie zgodne ze Statutem Szkoły

- 1) upomnienie wychowawcy lub nauczyciela;
- 2) upomnienie dyrektora szkoły w obecności rodziców;
- 3) obniżenie oceny zachowania;
- 4) nagana dyrektora.

Skreślenie z listy uczniów decyzją Dyrektora może być zastosowane wobec jawnego i rażącego naruszenia statutu szkoły lub popełnienia ciężkiego wykroczenia.

Uczeń może być skreślony z listy uczniów w następujących przypadkach:

- 1) jeżeli nie przestrzega statutu i regulaminu szkoły oraz lekceważy obowiązki szkolne;
- 2) jeżeli propaguje styl życia sprzeczny z założeniami wychowawczymi szkoły;
- 3) jeżeli ujawnia pogardliwy stosunek do nauczycieli i wychowawców oraz ignoruje ich polecenia, wulgarnym słownictwem obraża nauczycieli, pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców;
- 4) jeżeli swoim zachowaniem uniemożliwia realizację zadań dydaktycznych (celowo rozprasza klasę, komentuje i rażąco dezorganizuje zajęcia edukacyjne);
- 5) gdy opuści powyżej 150 godzin lekcyjnych nieusprawiedliwionych;
- 6) jeżeli pobyt ucznia w szkole zagraża dobru, moralności lub bezpieczeństwu innych uczniów (dotkliwe pobicie, stosowanie przemocy psychicznej i fizycznej, kradzież mienia, picie alkoholu, używanie środków odurzających, używanie przekleństw i wulgarnego słownictwa – także w stosunku do nauczycieli i pracowników szkoły, demoralizowanie otoczenia opowiadaniem i lekturą pornograficzną);
- 7) jeżeli upomnienia, nagany i kary nie przynoszą pożądanych rezultatów;
- 8) na podstawie decyzji podjętej przez rodziców.

Pozytywne opinie Rady Pedagogicznej w dniu 29.05.2019 r.